

ARGUS

JAARGANG 20 NUMMER 2 JUNI 1995

DE STEM VAN SPRAKELOZE WILDE DIEREN

IN DIT NUMMER

WILDE GANZEN
en schadepreventie.

**WILDBEHEER-
EENHEDEN:**
laatste redding
voor jagers is
rookgordijn

vergiftiging van
ROOFVOGELS

ISSN 0166-5073 Argus is het kwartaaltijdschrift van de Stichting Kritisch Faunabeheer, Amsteldijk-Noord 135, 1183 TJ Amstelveen, Telefoon (020) 6 41 07 98. Argus wordt toegestuurd aan donateurs die minstens fl. 30,- per jaar betalen via Postbanknummer 352 21 88 te 's-Graveland. Sympathisanten betalen minstens fl. 10,- per jaar en ontvangen jaarlijks de SKF-Nieuwsbrief. Indien u de Stichting Kritisch Faunabeheer testamentair wenst te gedenken, wordt u verzocht contact op te nemen met de penningmeester.

Redactie Roelof de Beer, Ton Ebben, Pauline de Jong, Peter Kee, en Piet de Jong

Redactieadres Piet de Jong, Westerstraat 107-1, 1015 LX Amsterdam, Telefoon en telefax (020) 6 26 15 97

Fotoredactie Pieter Elbers, Fons Bergerstraat 8 5913 SJ Venlo, Telefoon (077) 51 80 37

Vormgeving (studio RB) Rob Busser

Druk Peleron, Gendt

Donateursadministratie Postbus 150, 6870 AD Renkum

Doelstelling De Stichting Kritisch Faunabeheer is een landelijke organisatie. Haar doel is een ethisch en wetenschappelijk verantwoord faunabeheer. De Stichting Kritisch Faunabeheer tracht haar doel te bereiken door het bepleiten van verbetering in de wetgeving, het propageren van milieuvriendelijke beheersmaatregelen, het stimuleren van onderzoek en het kenbaar maken van onderzoeksresultaten aan beleidsinstanties en publiek.

Bestuur I. v.d. Abeele, R. Boeve-Bant, M.C.J. Bouterse, G.A. Ellenbroek, A. Hertsensberg, A.P. de Jong, P.M. de Jong, H.H. Niesen, H. Pluijmakers, J. Poeder, R. Stockmann, S.H.D. Voss, J. Webbink

Adviseurs A.J. Cnoop Koopmans, G. Udo

Secretariaat SKF Mw. A. P. de Jong, Amsteldijk-Noord 135 1183 TJ Amstelveen, Telefoon (020) 6 41 07 98

Penningmeester Mw. R. Boeve-Bant, Postbus 76, 1243 ZH 's-Graveland, Telefoon (02945) 13 19

Regiogroep Limburg Postbus 27, 6114 ZG Susteren, Telefoon (04499) 28 48

Knipsekrant Zes keer per jaar verschijnt de SKF-knipsekrant, een bloemlezing van de in de Nederlandse pers verschenen artikelen over jacht en faunabeheer. U kunt zich abonneren door overmaking van fl. 15,- per jaar op Postbanknummer 011 60 72 t.n.v. donateursadministratie SKF te Renkum, onder vermelding van 'Knipsekrant'. Voor de krant bestemde knipsels kunnen worden gestuurd naar: SKF-knipsekrant, Olieslagershorst 103, 7328 NM Apeldoorn.

4 Harm Niesen: nog steeds geen zicht op een verantwoord natuurbeheer De boeren als landschapsbeheerders.

5 Roelof de Beer: wilde ganzen: schade en preventie Kritische kanttekeningen bij huidige schadebestrijding op basis van wetenschappelijk onderzoek naar oorzaken van schade.

8 Ton Ebben: wildbeheereenheden: staatjes in de staat Hoe jagers zich aan iedere democratische controle onttrekken middels wildbeheereenheden.

10 Heinz R. Stockmann: wbe: lees knjv Achtergrond van - en relatie tussen wildbeheereenheden en de jagersvereniging.

16 René Absil: wilde zwijnen en vergiftigde roofvogels Over jachttopziener en roofvogelhaat.

18 Jan Bouterse: presentatie van de rode lijst

20 Niko Koffeman: gered van de rimmert-methode Over jagers, hun honden en de hetze tegen vossen.

23 Ton Ebben: jagersvereniging ziet af van jachtrechten Afgezien van jachtrechten omdat beheer als voorwaarde de jagersvereniging te zwaar valt.

FOTO OMSLAG

Buizerd met prooi (foto: Bas Weetink).
Zie ook pagina 16 ten 17.

De redding van twee jonge vosjes (foto: Ineke van den Abeele).

STICHTING KRITISCH FAUNABEHEER

van vogelvrij naar kogelvrij

Geachte dierenvriend(in),

Hoewel zeer tegen onze gewoonte, willen wij u om een extra bijdrage vragen ter ondersteuning van de campagne voor een betere Flora- en Faunawet.

Dit jaar wordt bepalend voor de vraag of ons parlement kiest voor een wet die de in het wild levende dieren beschermt, of één die de belangen van de jagers beschermt. De huidige voorstellen doen het ergste vrezen, maar de strijd is nog niet gestreden en we hebben de publieke opinie aan onze kant.

Maar om wettelijke en vervolgens werkelijke bescherming voor in het wild levende dieren te realiseren, moet nog een flinke campagne gevoerd worden.

De jagers zijn er klaar voor; ze hebben een intensieve mediatraining gehad en geld is voor hen nauwelijks een probleem. Om het zo noodzakelijke tegenwicht te kunnen bieden vraag ik om naast uw reguliere donateursbijdrage, nu een extra gift te doen. Alstublieft, help ons op te komen voor de miljoenen dieren die jaarlijks het loodje leggen voor het plezier van de jagers. Ik beloof u dat ons beroep op extra steun éénmalig is.

Mogen we op u rekenen?

Doe vandaag uw acceptgiro (zie omslag Argus) nog op de post. Wij houden u op de hoogte van de voortgang van onze acties!

Met diervriendelijke groet,

Antoinette Hertsenberg, bestuurslid belast met fondswerving

NOG STEEDS GEEN ZICHT OP EEN VERANTWOORD NATUURBEHEER.

De verdeeldheid onder natuurbeschermingsorganisaties is in ons land bijna spreekwoordelijk. Toen in een plotselinge opwelling van eensgezindheid bijna alle belangrijke organisaties zich twee jaar geleden uitspraken voor een jachtstandpunt, dat in feite gelijk is aan dat van SKF, was dat eigenlijk een klein wonderdje. Al vrij snel daarna haakten organisaties af toen het er op aankwam, dit standpunt in de nieuwe Flora- en Faunawet vastgelegd te krijgen. Zij hadden en hebben andere prioriteiten. Jammer en ernstig. Want de jachtwereld is weer overeind aan het krabbelen. De huidige minister van LNV heeft nog niets waargemaakt van de jachtbeperkende maatregelen die zijn voorganger heeft toegezegd en die vielen de jagers toch al erg mee. Zelfs de media zijn weer bereid serieus in te gaan op jagerspraat over de noodzaak van het bestrijden van vossen en reeën. De natuur kan weer niet zonder onze bemoeizucht, er moet meer beheerd worden.

Beheerders bij uitstek zijn natuurlijk de boeren. Het is geen toeval, dat de band tussen jagers en boeren heel wat hechter is dan die tussen boeren en natuurbeschermers. Het werk van een boer is goed beschouwd niets anders dan het zoveel als mogelijk aanpassen van natuurlijke processen aan hun eigen wensen.

Boeren doen dat over het algemeen in gebieden, die daarvoor al honderden jaren lang hun oorspronkelijke natuurwaarden kwijt zijn, jagers doen precies hetzelfde in agrarische en in natuurgebieden. Een fundamenteel verschil tussen beide groepen is er dus niet, voor de boeren pleit hoogstens dat ze zich wat minder intensief bemoeien met in het wild levende dieren. Maar dat staat op het punt te veranderen. Het wordt steeds duidelijker, dat boeren een grotere rol toebedeeld zullen krijgen bij het natuurbeheer. Met instemming van bijvoorbeeld Natuurmonumenten en tegen de zin, als wij het goed begrepen hebben, van het Wereld Natuur Fonds. Een onderzoeksinstituut is al bezig met het ontwikkelen van een 'meetlat', zodat straks de boeren beloond kunnen worden naar de aantallen broedende weidevogels en bloeiende orchideeën op hun land. De boeren laten zich er graag op voorstaan, dat zij grotendeels verantwoordelijk zijn voor de inrichting van het landschap. Een landschap dat, in ieder geval tot halverwege deze eeuw, algemeen gewaardeerd werd. Maar het maken van een aantrekkelijk landschap is natuurlijk nooit een doel van de boerenstand geweest. De natuurwaarden van agrarische gebieden zijn niet dankzij, maar ondanks de activiteiten van de boeren ontstaan. Alleen door onvoldoende technische ontwikkeling ontstonden er tot in het begin van deze eeuw agrarische gebieden, waar velen nu vol nostalgie naar

Grutto in plaats van koe (foto: Pieter Eibers).

Wezel (foto: Arnoud B. van den Berg).

terugverlangen. Het was dan wel geen 'echte' natuur, maar de biologische diversiteit was enorm in vergelijking tot de huidige monocultuur.

Er is echter geen enkele reden om aan te nemen, dat de economische instelling van de boeren toen anders was dan nu, of dat die instelling in de toekomst zal veranderen. Vrijwillig of onder dwang, iedere boer zal zich aan de voor de hand liggende economische principes houden en de natuur moet daar voor wijken. Ook als ze betaald krijgen voor bijzondere plantjes en vogeltjes. In plaats van tulpen worden dan orchideeën gekweekt, in plaats van vee grutto's en kievieten. Maar wel volgens economische wetten, ze krijgen er tenslotte geld voor. Dat betekent dat alle vijanden van orchideeën en kievieten zonder pardon uitgeroeid zullen moeten worden. Die bedreigen het inkomen van de boer. Spuiten tegen slakken en andere orchideeën-opvretertjes, de dood aan kraaien, reigers, torenvalken, hermelijnen, wezels, enzovoort want die eten jonge weidevogels.

Overdreven? Helemaal niet, nu al doen de eerste verschijnselen zich voor. In Noord Holland zijn sommige boeren inmiddels zo begaan met 'hun' weidevogels, dat hoogstamboomgaarden gekapt zijn, alleen omdat daar anders mogelijk eksters in zouden gaan broeden... Een boer weigerde verdere medewerking aan weidevogelbescherming, toen naast wezel en bunzing ook de hermelijn beschermd werd. Als die smerige rovertjes niet bestreden mochten worden, was de lol er voor hem wel af. Natuurwaarden in goede handen bij de boeren? Helaas, net als hun trouwe bondgenoten, de jagers, zijn ze verkeerd opgevoed. Hun hele bestaan is gebaseerd op het manipuleren en exploiteren van de natuur. Het goed beheren van een natuurgebied is heel iets anders dan het kweken van bedreigde of om andere redenen populaire soorten. Maar zelfs professionele natuurbeheerders zien dat maar al te vaak niet in.

Harm Niesen

WILDE GANZEN SCHADE EN PREVENTIE

Roelof de Beer

In de eerste Argus van dit jaar stond een stuk over het vorig jaar door staatssecretaris Gabar en jagersverenigingen gesloten 'ganzenconvenant'.

Kritisch Faunabeheer heeft al actie gevoerd tegen dit convenant waarin het de jagers mogelijk wordt gemaakt gewoon door te jagen op voorwaarde dat ze zich 'terughoudend' opstellen. Gezien deze aandacht rond ganzejacht en ganzenschade is het zinvol het schadeverhaal en de mening van SKF over de jacht op ganzen nader te bekijken.

INLEIDING

In toenemende mate wordt Nederland in de winter bezocht door diverse soorten wilde ganzen uit noordelijke of noordoostelijke gebieden. Voor natuurbeheerders en -genieters een verheugende zaak.

De boeren echter zijn een stuk minder blij met deze prachtige vogels; de ganzen wordt verweten het gras kaal te grazen, de zoden te vertrappen en met hun mest de bodem te verzuren. Per jaar worden om deze reden tienduizenden kol- en rietganzen geschoten.

In dit artikel zal aan de hand van een objectief en zeer grondig onderzoek uit 1987 (Groot Bruinderink, 1987) de

Kolganzen op de akker (foto: Rob Kuypers).

problematiek van de door ganzen veroorzaakte schade aan grasland worden besproken.

**AANTALLEN GANZEN
IN RUIMTE EN TIJD**

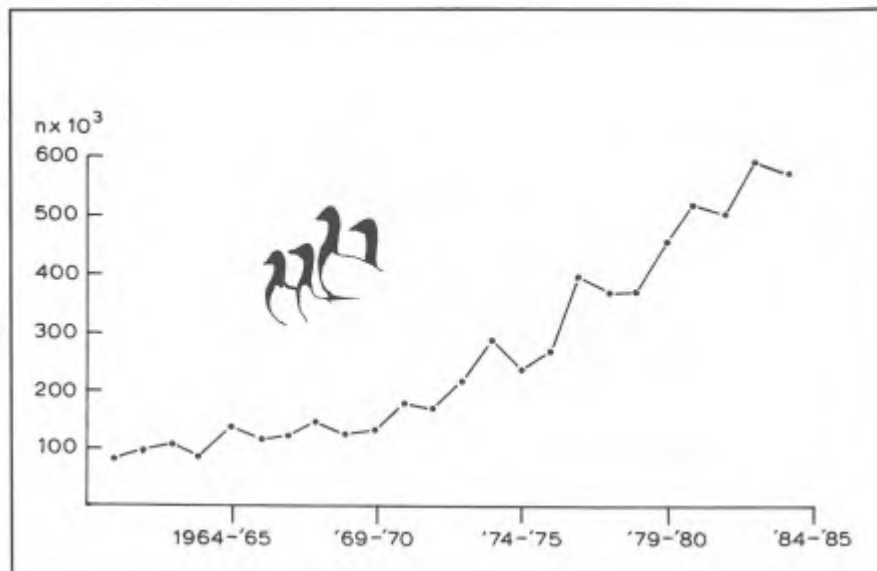
In figuur 1 is te zien hoe vanaf het begin van de zestiger jaren de aantallen van de belangrijkste soorten wilde ganzen (kolgans, rietgans, brandgans, rotgans en kleine rietgans) zijn toegenomen. De grafiek loopt tot 1985, de stijging heeft zich nadien onverminderd voortgezet en het aantal ganzen dat momenteel Nederland bezoeken ligt rond de miljoen waarvan ongeveer tweederde kol- en rietganzen. De gansesoorten zijn niet alle gelijktijdig in Nederland aanwezig (figuur 2a-2e) en de ganzen zijn geconcentreerd in gebieden met voldoende rust, voedsel en geschikte drink- en slaappleatsen.

SCHADE

Allereerst moet worden opgemerkt dat het optreden van vraatschade door ganzen een probleem is dat voor een groot deel is ontstaan door het intensiever gebruik van het (gras)land de afgelopen decennia. Door betere ontwatering en daarmee snellere opwarming van de bodem (aarde warmt sneller op dan water), is het land vroeger in het jaar te gebruiken en ook de verhoogde stikstof- en fosfaatgift en daarmee snellere groei van het gras heeft de maaidatum van de zogenaamde 'eerste snede' (eerste gras dat wordt geoogst in een jaar) aanzienlijk vervroegd (nu half tot eind mei). Juist aan deze eerste snede treedt mogelijk schade op, zoals we later zullen zien.

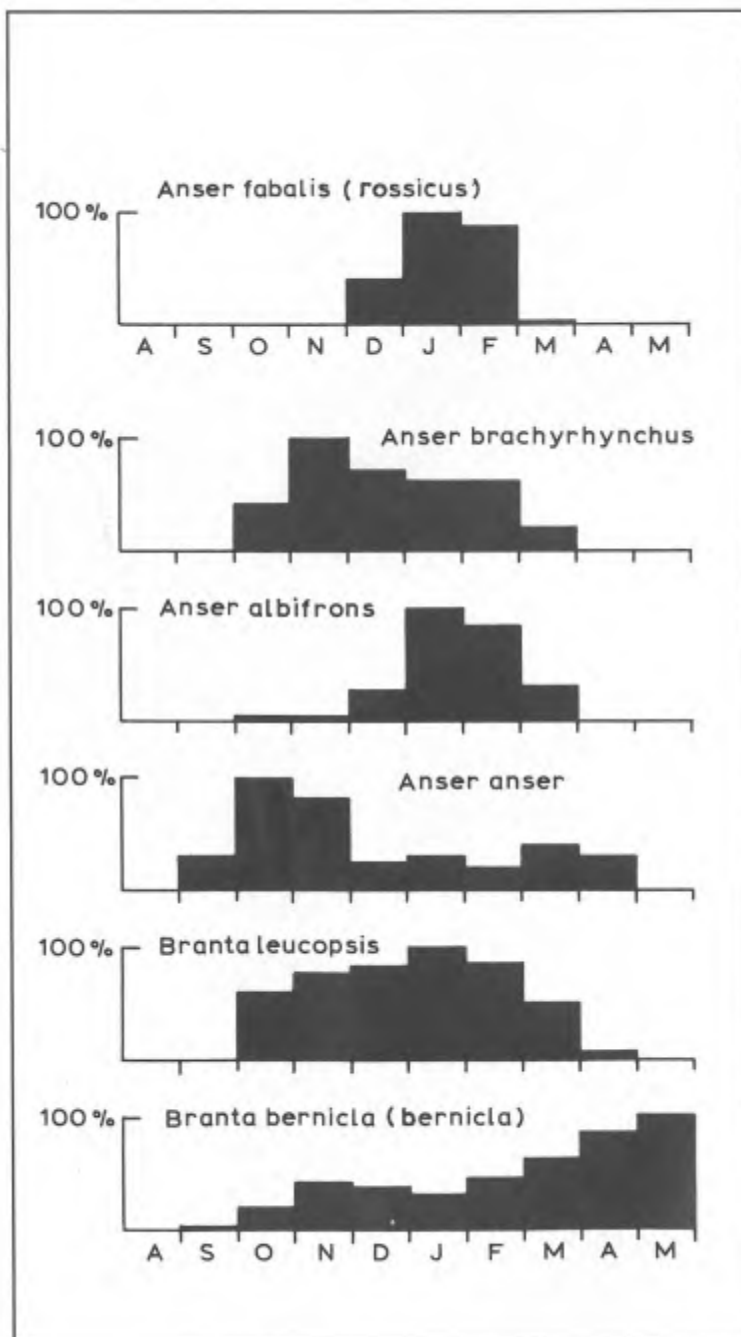
ONDERZOEK UIT 1987

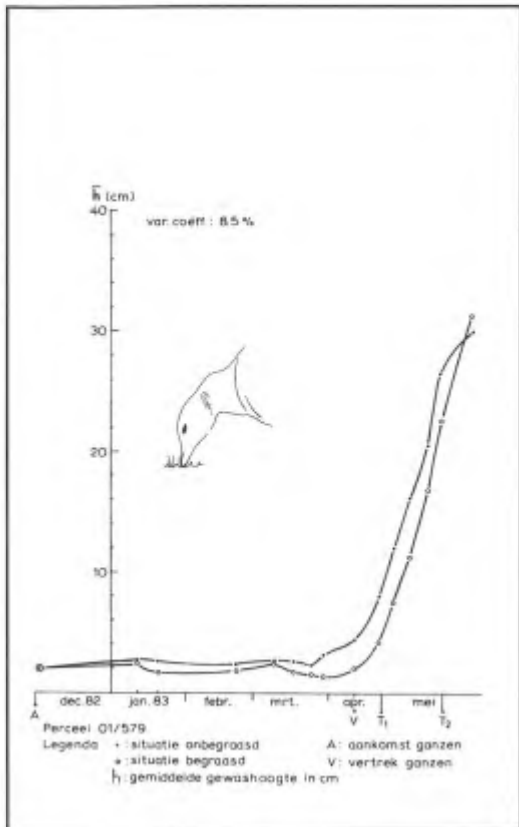
Gedurende vier seizoenen van 1981-1985 werd door het centrum voor agrobiologisch onderzoek (CABO) een groot-schalig onderzoek verricht naar schade door ganzen (Groot Bruinderink, 1987). Bij het onderzoek werden in door ganzen begraasde percelen grasland met zogenaamde 'paalhokken' gansvrije stukken van 25 m² gecreëerd. De ganzen werden dus buitengesloten door deze paalhokken.

Gesommeerde seizoenmaxima voor de vijf belangrijkste soorten wilde ganzen die ons land gedurende de wintermaanden bezoeken (fig. 1).

Penologie van de belangrijkste in ons land overwinterende gansesoorten; weergegeven zijn de maandmaxima als percentage van het seizoenmaximum (-100%) over de periode 1974-1983 (fig. 2).

Voorbeeld van het verloop van de gemiddelde gewashoogte (h) in de begraasde en onbegraasde situatie (fig. 3)

Vervolgens werd het gras in de begraasde en de onbegraasde stukken afzonderlijk geoogst op verschillende tijdstippen in het voorjaar en werden de verschillen in opbrengst, voederwaarde en verteerbaarheid van de oogstprodukten bepaald.

De belangrijkste resultaten van dit onderzoek waren:

- In al de onderzochte seizoenen trad opbrengstverlies op, ongeacht de aanvangstijd of eindtijd van de begrazing. Wel is latere begrazing in het seizoen (vanaf februari) veel belangrijker dan eerdere. De schade is op twee manieren uit te drukken; als voorjaarsgroei vertraging (in dagen) en als opbrengstverlies (in kg droge stof per hectare). In de onderzochte periode lag de voorjaarsgroei vertraging op 26 april (ongeveer de tijd dat de koeien de wei in kunnen) tussen de 2,5 en 6

dagen op de begraasde stukken. Het opbrengstverlies op deze datum lag tussen de 400 en 1100 kg droge stof per hectare.

- Hoe later in het jaar naar opbrengstverschillen wordt gekeken, hoe geringer deze zijn (zie figuur 3). Op het laatste oogsttijdstip (rond eind mei) van het onderzoek, konden nauwelijks verschillen tussen begraasd en onbegraasd worden geconstateerd.
- Er kon geen effect van de begrazing op de tweede snede worden geconstateerd.
- Het weer bleek een belangrijke factor bij het optreden van schade, na een strenge winter bleken nauwelijks verschillen in groei en opbrengst te kunnen worden geconstateerd tussen begraasde en onbegraasde stukken, het extreme weer werkt dus zo nivellerend dat de begrazing er weinig meer toe doet.
- Bij een algemeen hoger produktieniveau van het grasland bleek de schade ook navenant hoger.
- De voederwaarde van de oogstprodukten, uitgedrukt in het VEM-getal, bleek groter voor gras van het begraasde deel. De verminderde opbrengst van de begraasde delen zorgt er echter voor dat de totale voederwaarde van de begraasde delen lager lag.
- In het onderzoek bleek eventuele kruidselectie op de begraasde stukken (veronkruiding) niet aan te tonen.
- Er werd geen effect van de begrazing gevonden op fysische en chemische eigenschappen van de bodem.

JACHT

Het bejagen van de ganzen (kol- en rietgannen) zoals deze nu wordt uitgevoerd als middel om de schade tegen te gaan is volgens Kritisch Faunabeheer totaal niet zinvol. De jacht op de ganzen is open van september tot eind januari voor 10 uur 's ochtends. In deze periode richten de ganzen nu net de minste schade aan. De grootste schade treedt pas op nadat de jacht is gesloten. Het bejagen van nu is eigenlijk alleen verjagen. De ganzen worden in bepaalde gebieden verjaagd maar vliegen

direct naar de burenen. Het verjagen wordt pas zinvol als de ganzen een veilige uitwijkplaats hebben. Daar komt nog bij dat door al het gevlieg en de onrust de ganzen veel meer energie en dus meer voedsel nodig hebben dan zonder de jacht. Het bejagen leidt verder tot verspreiding van de ganzen over meer percelen en daardoor tot extra schade.

Gerealiseerd moet ook worden dat er in Nederland weliswaar veel ganzen overwinteren maar dat deze vogels uit een gebied komen dat zich uitstrekt tot midden Siberië en deze vogels dus helemaal niet zo algemeen zijn als ze lijken te zijn. Nederland heeft dus een grote verantwoordelijkheid voor deze vogels. Het is ook voor de jager zeer moeilijk vast te stellen of hij al dan niet per ongeluk zeldzame, beschermde, soorten als de kleine rietgans of de dwerggans die sterk op respectievelijk rietgannen en kolgannen lijken, gaat schieten, zodat bescherming van deze soorten discutabel is. Als laatste punt moet worden opgemerkt dat ganzen erg intelligente dieren zijn, het verbod op de jacht na 10 uur 's ochtends leidt ertoe dat na dit tijdstip de ganzen gebieden gaan opzoeken die ze daarvoor mijden.

TOT SLOT

Gannen zijn mooie, intrigerende vogels die het niet waard zijn zo opgejaagd te worden als nu. Zeker niet als gezien wordt hoe ineffectief de huidige bejaging is en met hoeveel nuance de door hen aangerichte schade moet worden gezien.

Om in de toekomst tot een vermindering van de schade te komen zullen boeren, natuurbeschermers en overheid samen om de tafel moeten gaan zitten. Gedacht kan worden aan het instellen van grootschalige gebieden waar de ganzen worden getolereerd en de boeren zoveel mogelijk schadeloos worden gesteld. Een veel betere oplossing lijkt echter als gestreefd wordt naar een verlating van de eerste maaidatum, dit zorgt voor het wegvallen van de ganzenschade en is ook zeer wenselijk in het beleid ten aanzien van weidevogelbescherming. Ook hierbij zullen de boeren schadeloos moeten worden gesteld om hun medewerking te krijgen.

WILDBEHEEREENHEDEN STAATJES IN DE STAAT

CONTROLE

Hebben deze inleidende woorden nu iets te maken met wildbeheereenheden? Ja, ook bij het jagen op dieren is sprake van wet en regelgeving. Zo mag men in Nederland jagen op bepaalde diersoorten, schadelijk of niet, het bewust doden van deze diersoorten is niet strafbaar, het is zelfs toegestaan door de wetgever. Nu zijn er aan dit recht wel enkele kleine randvoorwaarden verbonden. Zo mag je bijvoorbeeld bepaalde dieren op de ene dag wel doden en de andere dag niet. De naleving van dit soort bepalingen is erg moeilijk controleerbaar omdat er geen adequaat apparaat is dat daar in voldoende mate toezicht op kan houden.

Andere zaken zijn beter controleerbaar door de overheid, bijvoorbeeld of men wel over een voldoende groot jachtveld beschikt, want ook dat is één van die kleine randvoorwaarden om dieren te mogen doden. Door de overheid is dit heel goed controleerbaar omdat getekende jachtpachtcontracten moeten worden overlegd. Voor jagers ligt hier heel vaak een groot probleem omdat men soms net een klein of groter perceel mist om de wettelijk voor-

*Wie controleert?
(foto: Vogelopvang-
centrum 'Tholen).*

Wet en regelgeving zijn er om nageleefd te worden. Dat is een plicht van de burgers. Tegenover die plichten staan ook rechten waarop de burger aanspraak kan maken. Op het moment dat er alleen nog maar sprake is van rechten is er iets goed fout in de samenleving zoals dat ook het geval is wanneer er alleen nog maar plichten zijn.

Het aanwezig zijn van rechten en plichten en daar als burgers en overheid goed mee omgaan, is de beste garantie voor een samenleving die gezond is en niet leidt tot uitwassen in welke vorm dan ook.

geschreven oppervlakte te behalen. Eigenaren van gronden die dat doden van dieren op hun eigendommen een vorm van natuurvandalisme of gewoon wreed vinden, maken het in veel gevallen jagend Nederland erg lastig. Waren het eerst de gemeenten die de contracten controleerden, na de reorganisatie van de politie is het nu de regio-politie die zich van deze (wettelijke) taak moet kwijten.

Niet duidelijk is of het (jagende) politiemannen/vrouwen zijn of andere prioriteiten, die het controleren van jachtvelden ondergeschikt maken, maar er wordt wel met de politiepet naar gegooid.

Zo weet ik dat aan een wildbeheer-eenheid door de politie in meerdere gemeenten het aanbod is gedaan, om tegen een gereduceerde prijs jachtaktes aan te vragen op voorwaarde dat de toetsing van de jachtvelden door de WBE zelf zou geschieden!

Stel u voor, u dient uw belasting formulier in en krijgt fl. 60,- indien u aan de inspecteur van de belastingen laat weten dat hij uw aangifte niet meer hoeft te controleren omdat u dat zelf al gedaan heeft en u verzoek hem vriendelijk de teveel betaalde belasting

over te maken. Onvoorstelbaar, maar als het over jacht gaat blijkt plotseling veel mogelijk. De minimale voorwaarden, verbonden aan het recht om dieren te doden, blijken zo lek als een mandje

LEK

Naast het ontbreken van een adequaat controle-apparaat kent de jagerij een eigen tuchtcommissie bestaande uit jagers die moeten toetsen of jagers zich wel correct gedragen en jagers die controleren of jagers wel aan wettelijke bepalingen voldoen. Dit is in een rechtsstaat niet goed denkbaar, zeker niet in de sterk ontwikkelde rechtsstaat die Nederland toch is.

Dieren hebben papieren rechten maar geen stem die gehoord wordt. Daarom kunnen de WBE's zich in korte tijd ontwikkelen als een staat in de staat met een eigen controle apparaat en eigen normen, niet of maar nauwelijks beïnvloedbaar door de samenleving. Het is wel dezelfde samenleving, die enorme bedragen moet uittrekken om het ecologisch herstel te bewerkstelligen.

Tot de weinigen die daarvan profiteren

behoren de jagers die meer dieren voor de loop krijgen om vervolgens de geboekte winst weer weg te schieten.

DEMOCRATIE

Jagers vormen in Nederland een volstrekt te verwaarlozen minderheid. Democratie is echter meer dan 50% + 1. Rechten van minderheden vragen om een heel serieuze benadering. Maar dat wil niet zeggen dat verwaarloosbare minderheden zich niets gelegen behoeven te laten liggen aan de normen, opvattingen en financiële inspanningen van de medeburgers en een eigen rechtsorde in het leven kunnen roepen vanuit de behoefte om dieren te doden. Historisch is dit alles misschien verklaarbaar, jagers waren steeds een bevoorrechte groep binnen de samenleving, het gepeupel moest naar hun pijpen dansen, maar in een moderne democratie past dit niet meer. Integendeel, het is een aanslag op de integriteit, die van een democratie verwacht mag worden.

Laten we als samenleving snel een halt toeroepen aan deze ontwikkeling die zoveel dodelijke slachtoffers tot gevolg heeft. Voor onze volksvertegenwoordigers die de kwaliteit van de democratie moeten bewaken ligt hier een schone taak.

Wie durft deze handschoenen op te pakken tegen de historische belasting in?

*Democratisch?
(foto: Jan van
Dieren).*

WBE: LEES KNJV

Heinz R. Stockmann

voortvloeiën uit de door de Waddenzeecommissie gevoerde politiek. Het KNJV-bestuur acht het ongewenst als er verenigingen ontstaan op het gebied van de jacht min of meer los van de KNJV. Dat geeft verdeeldheid en versnippering van krachten waardoor de invloed van de KNJV op het landelijk en regionaal gebeuren zou kunnen afnemen. Een invloed die gebundeld en zo sterk mogelijk moet zijn om een tegenwicht te vormen tegen de heersende anti-jachttendenzen.

De leuze 'WBE is **OORSPRONG WBE'S**

KNJV' ofwel

Wildbeheereenheid is

Koninklijke Nederlandse

Jagersvereniging is niet

bedacht door mij, maar is een

citaat uit een intern verslag

van de KNJV. Ook vrijwel de

gehele verdere inhoud van dit

artikel is overgenomen uit

publikaties van de KNJV.

Halverwege de jaren zeventig werden de eerste wildbeheereenheden opgericht waarbij het baanbrekende werk werd verricht door ambtenaren (KNJV-jagers) van het ministerie van Landbouw. Daarna heeft voormalig minister van Landbouw en jager G. Braks de grote aanzet heeft gegeven tot de verdere oprichting van Wildbeheereenheden. Volgens Dr A.P.M. Kuiten, hoofdbestuurder KNJV: 'Tijdens de Algemene Vergadering in 1981 kreeg het KNJV-bestuur het fiat van de afgevaardigden om het ontstaan van WBE's 'daar waar nuttig en nodig' te stimuleren'.

In het Waddengebied en de aangrenzende gebieden in de kop van Noord-Holland, Groningen en Friesland is een overkoepelende vereniging van WBE's opgericht met de bedoeling om een adequaat antwoord te kunnen geven op de, voor de jacht in het Waddengebied, negatieve besluiten die kunnen

KNJV-voorzitter C.L.M. de Quay: 'De KNJV heeft sedert eind jaren '70 de oprichting van WBE's gestimuleerd. 'Jagers in WBE-verband georganiseerd blijken een betere gesprekspartner voor landinrichtingscommissies enzovoorts dan individuele jagers: De behartiging van lokale jachtbelangen komt in een WBE veel beter tot zijn recht'.

DOEL VAN DE WBE'S

Het behoud van het jachtbedrijf is de belangrijkste doelstelling van de KNJV. De WBE's zijn hierbij een belangrijk instrument.

'De WBE tracht dit doel onder andere te bereiken door nauw met de KNJV samen te werken ter bevordering van eensgezinde behartiging van de jachtbelangen op lokaal niveau. Het jachtbedrijf mag worden gezien als actieve vorm van recreatie waarbij uit wildoverschotten kan worden geoogst'.

Kievieten op doortrek (foto: Pieter Eibers)

De KNJV bewijst door deelname aan en ondersteuning van diverse projecten dat het haar ernst is met de uitspraak 'WBE is KNJV'. De KNJV gaf onder meer steun aan de WBE Midden Delftland, waar in overleg met het ministerie van LNV, Natuurmonumenten, Landbouw en het Recreatieschap een voor de WBE ongunstig Faunabeheerplan dreigde te worden opgesteld. In de gemeente Soes dreigde er na de verkiezingen een voor de jacht negatief beleid gevoerd te worden, waarna er met succes (gelobbied en) overleg werd gevoerd. In het plangebied van het natuurontwikkelingsproject 'Fort Sint Andries' zijn vier WBE's actief: 'De Maaskant', 'Maas en Waal West', 'Tielerwaard Oost' en 'De Bommelerwaard'. Toen duidelijk werd dat jachtbelangen alleen veilig gesteld konden worden door gezamenlijk optreden is besloten de samenwerking tussen deze vier WBE's te formaliseren door de oprichting van de 'Stichting Wildbeheer Fort Sint Andries'.

DE WBE STRUCTUUR

Kenmerk van de WBE vereniging is dat zij leden heeft. Het bestuur van de vereniging beslist op een verzoek tot toelating. In de modellen is gekozen voor ballotage; er wordt een toelatingscommissie benoemd die namens het bestuur de verzoeken tot toelating beoordeelt.

Van de WBE's heeft 99% de WBE's de verenigingsstructuur heeft en 1% de stichtingsvorm.

De jachtwet kent naast jachthouders die minimaal 40 hectare jachtveld hebben, ook een soort jacht-onderhouders die, indien ze geen eigen jachtveld hebben, onderhuren bij een jachthouder met x maal 40 hectare, of indien ze een veld hebben dat kleiner is dan 40 hectare dit inbrengen bij een WBE en dat dan terugkrijgen met een zogenoemde 7.1.b-vergunning.

Op die manier kunnen veel stukken grond die vroeger niet bejaagd konden worden om de zogenoemde kantjes-jagerij door buurjagers te voorkomen, nu toch bejaagd worden.

17% van de WBE's werkt louter op basis van een 7.1.b-vergunning, 26% van de WBE's is een menging 7.1.b-vergunninghouders en van jachthouders, 57% van de WBE's is een verzameling van uitsluitend zelfstandige jachthouders.

'Meestal kiest men voor behoud van zelfstandigheid van de jachthouders. Daardoor blijven de afzonderlijke jachtvelden intact. De natuurlijke jachthouder blijft bestaan en draagt zijn eigen verantwoordelijkheid. De WBE is voor wat betreft de jachthuur slechts een doorgeefluik ten behoeve van de leden. Het beleid van de WBE zal nadrukkelijk rekening dienen te houden met de zelfstandigheid van de jachthouders'.

'Kiest men voor de artikel 7.1.b-constructie van bij de WBE ingebrachte jachtvelden dan is daarvoor ontheffing nodig van de minister. Voorzien van de ontheffing kan de WBE dan 7.1.b-vergunningen uitgeven, één vergunning per 40 hectare. De WBE is dan huurder of onderhuurder van alle jacht binnen haar werkgebied. Hierdoor ontstaat één groot jachtgebied dat door de leden kan worden bejaagd'.

DE KNJV / WBE STRUCTUUR

De Quay: 'De WBE's zijn de hoekstenen van de KNJV. Omdat de WBE de meest geëigende vorm van georganiseerde jacht op lokaal niveau en de KNJV het leidende instituut van de georganiseerde jacht op provinciaal niveau is, dient er een hechte vorm van samenwerking tussen beiden te zijn. Deze samenwerking is niet alleen van betekenis vanuit oogpunt van belangenbehartiging. Om de relatie tussen de WBE's en de KNJV te formaliseren is het van belang de band tussen beide bestuurlijk en statutair vast te leggen'.

Een WBE is een samenwerkingsverband van jachthouders. Binnen het WBE gebied wordt een wildbeheer gevoerd dat gericht is op het ontwikkelen van een goede wildstand met inachtneming van de belangen van de jacht, landbouw en natuurbescherming. Een groep jachthouders kan jachtbelangen beter behartigen dan iedere jager afzonderlijk.

Deelnemers aan een WBE moeten bij voorkeur individueel lid zijn van de KNJV. De KNJV-afdelingsbesturen zijn direct verantwoordelijk zijn voor het reilen en zeilen van de WBE's, hierbij gesteund door KNJV-regiofunctionarissen en -bureaumedewerkers. Indien een KNJV-afdeling geheel is opgedeeld

in wildbeheereenheden is het van nut en ligt het voor de hand dat de leden van de KNJV-afdelingsbesturen worden gekozen uit de bestuursleden van de Wildbeheereenheden. Voorheen was een KNJV-lid automatisch ingedeeld bij een van de 75 KNJV-afdelingen waarin zijn woonplaats lag. April 1995 is het ledenbestand omgezet van woonplaatsindeling naar WBE-jachtterrein indeling.

Momenteel zijn de ongeveer 420 KNJV WBE's nog verdeeld over de 75 KNJV-afdelingsbesturen, die vervolgens ressorteren onder de 12 regiobesturen. Omdat het merendeel van de huidige WBE's niet voldoet aan de minimaal 5.000 hectare voor het mogen schieten van reeën en aan de minimaal 15.000 voor het schieten van herten en wilde zwijnen is de KNJV drukdoende WBE's samen te voegen. Ook het aantal KNJV-afdelingen zal worden verminderd en de provinciale regiobesturen komen dan te vervallen. Tegen het jaar 2000 zullen er dan 250 WBE's zijn verdeeld over 20 à 25 afdelingen (bijgestaan door de 5 KNJV-consulenten), die rechtstreeks vallen onder het landelijk bestuur van de KNJV.

ORGANISATIE KNJV / LNV

Door de innige contacten van de KNJV met de top van het landbouwministerie LNV weet de KNJV meestal veel eerder dan de natuurbeschermingsorganisaties hoe en waarom er in het ministerie gereorganiseerd wordt. Vandaar dat het werkgebieden van de KNJV-consulenten al jaren afgestemd zijn op de onlangs tot stand gekomen herindeling van de 5 regionale LNV-beleidsdirecties. Dat zijn de hierna vermelde directies, die gezamenlijk gehuisvest zijn met de vijf regiokantoren van de Dienst Uitvoering Regelingen (DUR):

- Directie Noord voor Drenthe, Groningen en Friesland gevestigd te Groningen.
- Directie Oost voor Gelderland en Overijssel gevestigd te Deventer.
- Directie Noordwest voor Flevoland, Noord-Holland en Utrecht gevestigd te Diemen-Zuid.
- Directie Zuidwest voor Zuid-Holland en Zeeland gevestigd te Dordrecht.
- Directie Zuid voor Noord-Brabant

en Limburg gevestigd te Eindhoven, zij het dat het regio-kantoor DUR-Zuid voorlopig nog in Roermond blijft.

ERKENNING

WBE DOOR DE KNJV

Wil een WBE erkend worden door de KNJV dan moet deze onder andere een door de KNJV goedgekeurd wildbeheerplan hebben, de WBE moet bereid zijn de voor de WBE-databank benodigde afschotcijfers tijdig te leveren en de WBE moet de KNJV-weidelijkheidsnormen onderschrijven. De (jaarlijkse) indiening van afschotcijfers door de WBE aan de WBE-databank zal gelden als aanvraag tot erkenning of hernieuwde erkenning worden aangemerkt. Op basis van de ingediende cijfers dient binnen vier maanden te worden beslist door de provinciale KNJV-Toetsingscommissie.

Een provinciale Toetsingscommissie bestaat uit drie personen. Voorzitter van de commissie is een WBE-voorzitter die tevens lid is van het KNJV-regiobestuur. Secretaris is de regionale KNJV-consulent. Het derde commissielid is een vertegenwoordiger van de gewestelijke raad voor het Landbouwschap (naar alle waarschijnlijkheid tevens een jager).

De landelijke KNJV-Toetsingscommissie bestaat uit vijf personen. Voorzitter van de commissie is een lid van de raad van commissarissen van de KNJV. Die raad bestaat uit de voorzitters van de twaalf provinciale regiobesturen.

De andere vier commissieleden zijn afkomstig uit:

- Het SBNL, de dekmantelorganisatie van de KNJV (voorheen Stichting Behoud Jacht Natuur en Leefmilieu).
- De Nederlandse Vereniging van Jachtopzichters geleid door de KNJV jachtheren van de particuliere jachtopzichters.
- Het Landbouwschap.
- Het KNJV-bureau.

De landelijke Toetsingscommissie zal aanvragen om erkenning behandelen waarover in de provinciale commissies geen unanieme besluitvorming kan

worden bereikt. Indien deze commissie in meerderheid van mening is dat de WBE erkend kan worden, adviseert zij dit aan het landelijk bestuur van de KNJV.

Tegen een besluit van het landelijk KNJV-bestuur tot weigering van een ingediende aanvraag om erkenning kan beroep worden ingesteld bij de Eerraad van de KNJV.

Alle leden van alle toetsingscommissies worden benoemd door de KNJV dus ook degenen die worden voorgedragen door het Landbouwschap. Ze worden benoemd voor drie jaar en ze zijn eenmaal hernoembaar.

Uit het voorgaande blijkt dus duidelijk dat WBE's evenals de SBNL volkomen dichtgespijkerd zijn tegen enige invloed anders dan die van de KNJV.

*Eendeput en
schiethut (foto:
Pieter Eibers).*

*De vangkooi (foto:
Pieter Eibers).*

ERKENNING KNJV/WBE'S DOOR MINISTERIE L N V

De KNJV wil het waarde-oordeel dat veel ministers en politici over haar hebben, in de WBE's laten uitstralen. Het criterium voor de erkenning staat of valt met de kwaliteit van het Wildbeheerplan (noot schrijver; en dus niet afhankelijk van wat er in de praktijk met de fauna gebeurt).

In 1990 presenteerde landbouwminister Braks het Natuurbeleidsplan als regeringsbeslissing, dus niet met instemming van de Tweede Kamer. Braks kent daarin niet meer het woord jagers maar uitsluitend nog wildbeheerders, verenigd in WBE's en de sportvissers zijn visstandbeheerders geworden.

In het Natuurbeleidsplan is door Braks aangegeven wat hij de belangrijkste doelgroepen vindt die tot ecologisch inpasbaar handelen kunnen worden aangezet, of die in ecologisch handelen kunnen worden gesteund. In het lijstje van dertien doelgroepen waardeert hij

de wildbeheerders en de visstandbeheerders op de derde en vierde plaats. Het zou me niet verbazen als 'Hengelsportverenigingen' in de toekomst VBE's, 'Vistandbeheereenheden', genoemd worden.

In de nota Jacht- en Wildbeheer van 1993 uitte de toenmalig staatssecretaris van het landbouwministerie Gabor, een lofzang op WBE's als toezichhouder op de naleving en handhaving van de jachtwet. Jagers en hun particuliere jachtopzichters gaan dus zichzelf controleren op het illegale gebruik van veldjes voor het schieten van kleiduiven met een kleiduivenwerpmachine. Op het illegaal graven van eendenputten en het schieten van roofvogels en andere beschermde vogels. Op het verboden gebruik van strikken en klemmen en vergif en het zonder vergunning schieten van herten, reeën en wilde zwijnen, dus het stropen. Het ministerie geeft jaarlijks circa 2.500 vergunningen uit voor handelingen buiten de normale jachtwet. Zoals onder andere het jagen in de bebouwde kom, het jagen met vangkooien en lichtbakken, het schieten van beschermde vogelwetvogels en op jachtwetvogels waarop de jacht gesloten is. In het kader van de privatisering en ter verhoging van de status van de WBE's worden deze vergunningen de laatste jaren door het ministerie al op voorhand verstrekt aan besturen van WBE's, voordat enige noodzaak voor die vergunningverlening is aangetoond. De WBE besturen bepalen dan welk aantal WBE-leden met een kopie van die vergunning het veld in kunnen.

WAT DOEN WBE'S?

Het Flora- en Faunawetsvoorstel geeft als definitie van jagen; bemachtigen, doden of met het oog daarop opsporen van wild alsmede het doen van pogingen daartoe. Omdat de wet geen definitie geeft van 'jacht' houden we de omschrijving aan in 'Van Dale': Het jagen, het vervolgen van dieren om die te vangen en te doden.

Het statutaire hoofddoel van de KNJV is het bevorderen van jachtrecht en jachtgelegenheid. Dus het bevorderen van recht en gelegenheid om dieren te doden. De KNJV heeft ook altijd de leuze: 'Jacht is veel meer dan jagen'.

WBE's hebben 282 poelen aangelegd. In de praktijk doen die voornamelijk dienst als eendenschietputten. WBE's hebben 175 hectare houtwallen en zogenaamde overhoekjes ingeplant zodat er meer konijnen en zelfs vossen kunnen leven om ze vervolgens te schieten. Het plantmateriaal is meestal volledig gesubsidieerd door overheidsinstanties, alsof overhoekjes niet vanzelf verruigen. Binnen de WBE-jachtterreinen zijn 529 hectare braakgelegde percelen ingezaaid met wildvriendelijke mengsels. Ook volledig gesubsidieerd in het kader van de braaklegregeling.

De WBE's hebben 517 hectare wildakkers aangelegd zodat er duizenden reeën meer geschoten kunnen worden dan de voorheen jaarlijkse 8.000 stuks.

De WBE's beschermen de dassen door hun burchten niet uit te graven en er zelf niet op te schieten. De WBE's in Limburg werkten mee aan de rabiëspreventie. Vervolgens schoten ze de ingeënte vossen weer overhoop en werd het effect van de vaccinatie te niet gedaan. WBE's nemen specifieke biotoopverbeterende maatregelen ten behoeve van de patrijs terwijl ze er jaarlijks 10.000 afknallen.

SAMENWERKING WBE'S MET ANDERE FAUNA-JAGERS

Veertien WBE's werken samen met lokale vogelwachten. Dat zijn de lokale groepen die aangesloten zijn bij de BFVW (Bond van Fries Vogelwachters) en Vanellus Vanellus, de organisaties die kievitseierenrapers-kaart uitgeven. Circa 175 WBE's hebben een jagende politieman in de arm genomen, en 125 WBE's een jager van een der vele landbouworganisaties, 100 WBE's werken samen met jagende ambtenaren van gemeenten, waterschappen, recreatieschappen en staatsbosbeheer.

Volgens de KNJV worden de bij haar WBE-databank binnengekomen afschotcijfers van de WBE's met behulp van computer verwerkt door het IKC (Informatie en Kennis Centrum) van het ministerie van LNV. De door de WBE's ingestuurde afschotcijfers worden zodanig onder nummer verwerkt dat anonimiteit van de WBE en haar schutters gewaarborgd is. De burger mag niet weten wat er door de lokale jagers

geschoten wordt, uitgezonderd vossen. Met die aantallen, flink aangedikt door het nodige jagerslatijn, rennen de WBE's naar de gratis huis aan huis bladen, onder geweeklaag dat de fauna uitgeroeid wordt. Als U een dergelijke hetze leest is het nuttig aan de krant te schrijven of de WBE eerst wil publiceren hoeveel trekvogels, reeën en reekalveren ze het afgelopen jaar in de omgeving geschoten hebben. En afhankelijk van de biotoop ook te vragen, hoeveel watersnippen of patrijzen. Beide vogelsoorten staan op de Nederlandse Rode Lijst van bedreigde soorten.

HET KNJV WILDBEHEERPLAN

Ex-minister Braks aan het woord als spreekbuis van de KNJV in zijn Natuurbeleidsplan: 'De wildbeheereenheden stellen een beheerplan op waarin de maatregelen zijn omschreven die een bijdrage leveren aan de algemene natuurkwaliteit in het landelijk gebied. Het WBE-plan moet gezien worden als een overeenkomst tussen jachthouders over het te voeren beheer.

Het Wildbeheerplan moet ten aanzien van het reewild in principe gelden voor een oppervlakte van 5.000 hectare. De gemiddelde grootte van een WBE-gebied is momenteel echter maar 4.000 hectare. Het WBE-plan moet een inventarisatie bevatten van de wildstand.

Het WBE-plan moet tevens waarborgen bieden voor een duurzaam beheer van minimaal de in het werkgebied aanwezige jachtwildsoorten. Het WBE-plan moet inzicht verschaffen in de

gecoördineerde uitvoering van het aanbrennen van wildvoorzieningen en van de bejaging. Evaluatie dient plaats te vinden van het wildbeheerplan'. In de praktijk blijken de WBE-plannen vooral bedoeld te zijn als vlag die de modderschuit moet dekken. Vergezeld van een reclame-actie worden ze aan de plaatselijke notabelen gepresenteerd. Bekijkt men een aantal van die plannen dan blijkt vaak dat er een samenvatting is gemaakt uit de natuurhistorische literatuur van de streek, uit provinciale beleidsplannen voor natuur en landschap, en uit natuurgidsen van de KNNV en het IVN. Jagers pronken niet alleen graag met veren van geschoten dieren maar ook met andermens veren. Om extra indruk te maken op politici en pers wordt er uitgebreid ingegaan op de vegetatie en worden de algemeen bekende planten en diersoorten vermeld met hun Latijnse namen, met daar tussen haakjes achter de Nederlandse naam. Als u een WBE-jager tegenkomt moet u hem eens vragen: 'Hoe het is met WBE-beheer van de *Oryctolagus cuniculus*, de *Anas platyrhynchos* en de *Columba palumbus*?' Dat zijn respectievelijk het konijn, de wilde eend en de houtduif. Hij zal u een gedegenereerde of agressieve bok vinden, rijp voor afschot. De WBE 'Hart van Holland' had de Latijnse naam van het konijn ook nog verkeerd geschreven, het moet zijn *Oryctolagus*. In het exemplaar dat SKF van deze WBE

Wilde vrouwtjes-eend (foto: Paul Lodewijkx).

bezit, bevindt zich een voorwoord van de WBE-voorzitter dat niet voor het publiek maar alleen intern bedoeld is. Het voorwoord begint met: 'Geachte weidgenoten, in de afgelopen jaren is jagen wildbeheer geworden' en het eindigt met 'dames en heren weidgenoten, ik wens u voor de toekomst weidelijke en wildrijke jachtdagen toe. Was getekend C.G. van Oudenallen'. Het woordenboek van Dale kent het woord weidgenoten niet, kennelijk heeft de WBE-voorzitter dat overgehouden van het woord 'weidgenossen' tijdens een toeristenreisje schieten op gefokte wilde zwijnen bij onze oosterburen.

VOORBEELD WBE* BEHEER

Wat een KNJV/WBE onder natuurbeheer verstaat wordt duidelijk in het WBE-plan van de 75 hectare door de Staat tot stiltegebied en beschermd natuurmonument verklaarde gebied De Haek in de polder Achttienhoven ten oosten van Nieuwkoop. De WBE stelt zich ten doel te bevorderen dat de uitoefening van het genot van de jacht door haar leden plaats vindt in nauwe samenwerking met organisaties op het gebied van de land-, tuin-, en bosbouw, visserij en rietcultuur enerzijds, en met herstel en handhaving van de redelijke wildstand, bij evenwichtige regulering van de wildstand anderzijds. De betreffende WBE Hart van Holland: 'Jagers zijn dragers bij uitstek van de verantwoordelijkheid voor de instandhouding van de fauna. Er kan alleen worden gejaagd op soorten waarvan de populatie omvang groot genoeg is (echter bijvoorbeeld niet op koolmezen en merels). Het jachtbedrijf mag gezien worden als actieve vorm van recreatie waarbij kan worden geoogst als beloning voor de geleverde inspanningen. De leden van de vereniging dienen zich voortdurend te laten leiden dat jacht kan plaatsvinden op basis van wijs gebruik van natuurlijke bronnen en samen te werken met KNJV en WBE's ter bevordering van een eensgezinde behartiging van jachtbelangen op lokaal-, provinciaal en nationaal niveau.

De houtsnip komt in het gebied sporadisch voor als doortrekker. Gezien de aantallen waarin deze soort in Europa voorkomt kan de houtsnip op jacht-

dagen mede worden bejaagd. De fauna vormt een wezenlijk deel van de levensgemeenschappen. Het wildbeheer in de 'Haek' blijft toelaatbaar indien de wezenlijke kenmerken van het gebied niet aangetast worden. Op grond hiervan is het bejagen van onder andere watersnip en houtsnip aanvaardbaar geacht. Teneinde de fauna in stand te houden wordt bij extreme weersomstandigheden de fauna bijgevoerd'.

WBE ONDESKUNDIG EN ONBETROUWBAAR

In Drenthe, gemeente Haren, is juni 1994 procesverbaal opgemaakt tegen een WBE-lid die een roek gebruikte als lokvogel in een eksterval. De roek was hiertoe aangeleverd door een bestuurslid van zijn WBE. Dat jagers veel determinatie-fouten maken bij het uit de lucht of bomen schieten van vogels is algemeen bekend. Nu blijkt weer eens dat zelfs als de door de KNJV zo gepropageerde deskundige WBE-jager een exemplaar van een jachtwetvogelsoort in handen heeft, hij niet kan vaststellen welke vogelsoort het betreft.

Medio maart hadden de WBE-besturen van Drenthe een bijeenkomst met het landelijk KNJV-bestuur waar ook de vice-voorzitter van de KNJV, het voormalig CDA 2e Kamerlid Nijland, het woord voerde. De hierna vermelde agendapunten laten de werkelijke problemen van de KNJV zien.

- - Wat heeft de KNJV voor het behoud van de jacht gedaan?
- - Wat staat het jachtbedrijf nog te wachten en kunnen we nog wel blijven jagen?
- - Hoe staat het met het PR-beleid van de KNJV?
- - Hoe is het beleid ten opzichte van Natuurbeschermingsinstanties, Vogelbescherming, Staatsbosbeheer en Directie Natuurbeheer (voorheen NBLF) van het ministerie LNV. Zijn er nog mogelijkheden om hiermee in gesprek te komen?

HOOP EN GLORIE KNJV/SBB

Samenwerking van de KNJV met Staatsbosbeheer (SBB) zal wel uitstekend lukken. Carrière maken of nog een

leidinggevende functie bekleden, na alle reorganisaties in het ministerie van landbouw, was en blijft bij SBB onmogelijk als men laat blijken afwijzend te staan tegen de plezierjacht in natuurgebieden.

De huidige directeur van SBB, voorheen plaatsvervangend secretaris generaal, is Mr M. Brabers, één van de aangeklaagde hoofdpersonen in het boek Ministerie in crisis. Plaatsvervangend directeur van SBB is Ir A. Grijns. Grijns (een bekende familienaam in de KNJV-organisatie) was degene die tegen het uitdrukkelijke verzoek in van de provincie Zuid-Holland, de vergunning heeft verstrekt voor het jagen in vernoemd natuurreserveaat De Haek.

Als de voorzitter van de KNJV, De Quay, aan het woord is in de Nederlandse Jager staan zijn verhalen bol van de peptalk zoals: 'Wij zijn aan de winnende hand. Pers en publiek beginnen in te zien dat het schieten maar een klein onderdeel is van het jagen. Er komt duidelijk meer begrip voor de inspanningen van de jager. De samenhang tussen natuur, jacht en andere vormen van gebruik wordt meer erkend. Het 'wise use' van de natuur wordt weer onderschreven. Wildbeheereenheden, die met hun plannen naar buiten treden, vinden steeds meer erkenning. Jagers nemen ook steeds vaker journalisten mee op jacht om te laten zien waar ze zich mee bezig houden.

Voor de 'persjongens' is dat vaak een eye-opener. Wij zijn in de argumentatie voor de jacht steeds zakelijk en consistent gebleven. Ik vermoed dat wij daarvan nu de vruchten gaan plukken. De jacht heeft veel positieve gevolgen voor de natuur en dat begint men in te zien. Nogmaals *samen* komen we er uit, met respect voor elkaar en 'natuurbeheer tussen de oren' en dan hebben we veel, heel veel, te bieden'. De auteur heeft diverse jagers ontmoet, die als gevolg van hun eigen onnodig 'beheer'-knallen, ook tussen hun oren de natuur niet meer kunnen horen.

Jaarlijks worden er in Nederland door jagers circa twee miljoen vogels en zoogdieren gedood.

Daar niet alle jagers tot een WBE behoren schat ik dat er door een WBE gemiddeld jaarlijks minstens 3.000 dieren worden geliquideerd.

WILDE ZWIJNEN EN VERGIFTIGDE ROOFVOGELS

René Absil

INLEIDING

Het wilde zwijn komt voor in de nationale parken de Hoge Veluwe en de Meinweg bij Vlodrop / Herkenbosch. De Meinweg herbergt de enige levensvatbare inheemse populatie. Echter, wellicht slechts bij enkelen bekend, kilometers ten zuiden van De Meinweg ligt ter hoogte van Echt een derde gebied waar deze prachtige dieren rondscharrelen. Het gaat hier om een 'populatie' zwijnen die speciaal voor de jacht gefokt worden. Het betreffende gebied ter grootte van 40 hectare is omheind met een zwaar schrikdraad-raster en is eigendom van een industrieel uit Echt. De wilde zwijnen in dit gebied zijn niet in staat om in hun eigen voedselbehoefte te voorzien. (Bij)voeren is derhalve noodzakelijk. De jachtopziener van dit gebied verzorgt de maaltijden, door met regelmaat bieten en dode kippen op de voederplaatsen neer te leggen. Dat andere hongerigen niet welkom zijn blijkt uit mijn gruwelijke vondst.

Er is hier een volledig kunstmatige situatie gecreëerd. Een en ander gebeurt onder het mom van 'faunabeheer'. De zwijnen worden gefokt voor de jacht en na enkele jaren scharrelen rest hun alleen de kogel. In het gebied staan verschillende hoogzitten van waaruit jagers op zwijnen en reeën schieten. Een grote poel midden in het gebied is ingericht voor de eendenjacht.

*Buizerd met prooi
(foto: Bas Weetink).*

DE VONDST

Naast de wilde zwijnen in dit gebied hadden ook de roofvogels en de jachtopziener onze speciale aandacht..... Ruim twee jaar geleden schreef Stichting Kritisch Faunabeheer afdeling Limburg een brief aan de eigenaar van dit gebied. In deze brief werd onze bezorgdheid uitgesproken over het functioneren van jachtopziener K., die recent bij hem in dienst was getreden. Reeds lange tijd wordt jachtopziener K. verdacht van roofvogelvervolging in zijn toezichtgebied. Helaas heeft men hier tot op heden nog nooit de dader kunnen aanhouden.

Maandagmorgen 9 januari is het stralend winterweer, de temperatuur is net boven nul, de zon schijnt volop. De sneeuw die in het weekend gevallen is smelt langzaam weg. Ik loop van het Munnichsbos naar het omheinde jachtgebied. De afrastering oefent een grote

aantrekkingskracht op me uit. Na het zien van een wild zwijn, besluit ik het gebied te betreden. Het wild zwijn schijnt niet echt onder de indruk te zijn van mijn aanwezigheid, ik wel van de zijne.

Nog nooit heb ik van zo dichtbij een wild zwijn kunnen observeren zonder barrière ertussen. Onder de indruk van mijn eerste ontmoeting vervolg ik de wandeling door het grove dennenbos met een ruige onderbegroeiing van braamstruiken. Het naaldendek in de boomkronen is zo transparant, dat ik drie buizerds kan zien rondcirkelen. Enkele tientallen meters verder is de onderbegroeiing vrijwel verdwenen en vind ik naast tientallen zwijnenprenten, her en der aangevreten kippenkadavers. Dit is dus de plek waar de zwijnen hun hapklare eenzijdige voedsel vinden. Een krakend geluid verraad een andere aanwezige; naast een roestige vangkooi staat een grote keiler me argwanend aan te staren, hij verkiest het zekere voor het onzekere

*René en een
slachtoffer (foto:
Paula Bormans).*

*De vergiftigde prooi
(foto: René Absil).*

en verdwijnt in het achterliggende struikgewas. In mijn logboekje maak ik een notitie en schets van mijn bevindingen.

Al doende zie ik rechts van het pad in een eiken-berkenbosje een flits van een fladderende grote vogel. Mijn verrekijker helpt me de vogel 'dichterbij' te halen, het blijkt een buizerd. De buizerd slaat met zijn vleugels maar komt niet van de grond. Om bij de buizerd te komen moet ik over een laag schrikdraadraster stappen (vreemd!). Wanneer ik de buizerd nader wordt mijn vermoeden bevestigd; het gaat hier niet om een oude stervende, maar om een jonge, wellicht vergiftigde, buizerd. Verdwaaasd kijk ik om me

heen en zie tot mijn verbazing vlakbij een tweede slachtoffer, liggend naast de prooi; een houtduif. Deze is geprepareerd met een grijszwarte korrelige substantie, vermoedelijk het gif dat is gebruikt. Ik beraad me wat te doen, maar heb echter weinig keus. Wanneer ik de buizerds en prooi meeneem is het bewijsmateriaal voor een op heterdaad-betrapping weg, laat ik het liggen dan lopen meer dieren het gevaar slachtoffer te worden van deze laffe moordpartij. Ik besluit de buizerds en prooi te laten liggen en onderwerp de omgeving aan een snel onderzoek. Daarbij tref ik een met gif geprepareerde eend aan en verspreide resten van oude prooien. Ik constateer dat het gebied waarin het vergiftigd aas ligt geheel afgesloten is voor de wilde zwijnen. In de dichtstbijzijnde telefooncel neem ik contact op met de Algemeen Inspectie Dienst (AID) in Kerkrade. Helaas kunnen zij slechts om 15.00 uur iemand langs sturen. Derhalve bel ik twee lokale AID-controleurs Flora en Fauna. Zij zijn bereid onmiddellijk naar de onheilsplek te gaan om de zaken over te nemen.

DE ZAAK

De AID-controleurs posten die middag in het jachtgebied en hun geduld wordt

beloond wanneer om 16.45 uur jacht-opziener K. ten tonele verschijnt. Zij constateren dat deze een buizerd meeneemt zonder zich verder over het naastgelegen aas te ontfermen. Diezelfde dag wordt K. door de AID en de politie geverbaliseerd.

In afwachting van verdere berechting eist Stichting Kritisch Faunabeheer in haar persbericht de intrekking van de jachtakte en opsporingsbevoegdheid van K. .

De media schenken ruime aandacht aan de kwestie, ook landelijke dagbladen en radio berichten erover. Inmiddels is door de korps-chef van de politie in Roermond de jachtakte van K. ingetrokken en is door het ministerie van Justitie besloten dat K. voor de rechter moet verschijnen.

Het is lang geleden dat de vergiftiging van roofvogels op deze serieuze manier door Justitie is aangepakt. Eindelijk een duidelijk teken aan jagers en jacht-opzieners dat zij zich niet straffeloos kunnen vergrijpen aan (voor hen hinderlijke) beschermde diersoorten.

De actualiteit rond roofvogelvervolgning is groter dan ooit tevoren. Sinds de oprichting van de landelijke Werkgroep Roofvogels Nederland (WRN) begin 1994, komen vanuit het hele land vele berichten van roofvogelvervolgning binnen maar vermoedelijk is dit slechts een klein deel van de werkelijke omvang van het probleem.

Eind 1994 is op initiatief van de Vereniging Natuurmonumenten in samenwerking met de Vogelbescherming en de Werkgroep Roofvogels Nederland de campagne 'Stop de moord op roofvogels' van start gegaan. In een brief aan minister Van Aartsen worden drie dringende verzoeken gedaan:

- - Betere faciliteiten voor onderzoek naar de doodsoorzaak van onderverdachte omstandigheden aangetroffen roofvogels.
- - Strengere straffen voor roofvogelmoord.
- - Geen jacht in natuurgebieden.

Hopelijk ziet de minister de ernst van de dagelijkse praktijk in en onderneemt hij de noodzakelijke stappen om een eind te maken aan de zinloze moord op zowel roofvogels als dieren in het algemeen.

PRESENTATIE VAN DE RODE LIJST

Jan Bouterse

Bij de presentatie eind vorig jaar in Lelystad werden twee versies van de 'Rode Lijst' van bedreigde zoogdieren in Nederland gepresenteerd. De één komt van de Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming (VZZ), de tweede versie wordt uitgegeven door het Informatie- en Kenniscentrum (IKC) van het ministerie van LNV.

'Natuurdoeltypen', IKC, 1994 en de Nota Ecosysteemvisies van LNV in voorbereiding). Hoe is het ondanks de goede bedoelingen dan toch mogelijk dat het in de praktijk met een aantal diersoorten toch alleen maar slechter gaat?

RODE LIJST

Merkwaardig genoeg wordt de vraag hoe de Lijst is samengesteld en met welke technische problemen de makers ervan te maken hebben gehad, uitvoeriger behandeld dan het waarom van de Lijst. Het ministerie van LNV was opdrachtgever, maar wat gaat het ministerie doen met de Lijst? In feite zijn alle meer zeldzame zoogdieren in Nederland op een of andere manier door wettelijke maatregelen beschermd en hun aantallen worden gecontroleerd, soms door cijfers die bij het verlenen van afschotvergunningen worden geleverd (en dus van geringe waarde zijn; noot redactie). Het lijkt mij dat voor de bescherming van bedreigde diersoorten in Nederland niet zozeer de wetgeving, maar juist de controle op de uitvoering van deze wetgeving een probleem vormt. Ik ben daarom bang dat juist de diersoorten die niet op de lijst voorkomen min of meer vogelvrij verklaard worden. Het niet voorkomen op de Rode Lijst van een diersoort wordt een alibi om een (hinderlijk

ofwel leuk te bejagen) soort 'kort' te houden. De Lijst is eerder een handzaam instrument voor beleidsvorming en politieke goodwill dan een instrument voor ecologie.

De Rode Lijst bevat een zevental categorieën van zeldzaamheid/bedreigd zijn; van 'uitgestorven', 'ernstig bedreigd', 'bedreigd', 'kwetsbaar', 'gevoelig', 'thans niet bedreigd' tot aan 'onvoldoende bekend'.

Uitgangspunt bij indeling is zowel de presentie (in uurhokken en ook kolonies) van een soort en de mate van achteruitgang sinds 1960. Opvallend is het grote aandeel van vleermuizen op de Lijst. De exacte reden van achteruitgang van enkele soorten is onbekend, maar gedacht wordt aan klimaatverandering, verstoring (ook door het ringen van de dieren) en de teruggang in het aantal grote insecten.

Op de Rode Lijst staan drie soorten die ook in de Jachtwet genoemd worden; het damhert, edelhert en wild zwijn. Deze soorten zijn sinds 1960 in aantal achteruit gegaan en komen slechts in enkele gebieden voor. Het is in enkele opzichten opmerkelijk dat deze soorten op de Lijst voorkomen. Het ministerie is zelf, door het afgeven van afschotvergunningen, rechtstreeks verantwoordelijk voor de toe- of afname van populaties. Bovendien is er wat betreft het edelhert sprake van een tweevoudige problematiek; op de schrale zand-

VERWARRING EN VERBAZING

Tot mijn verrassing bleek dat er twee boekjes werden uitgereikt, de uitgave van de VZZ en een soort toelichting (die overigens een samenvatting en bewerking van de Rode Lijst wordt genoemd) van het IKC. De toelichting van het IKC lijkt mij overbodig omdat het VZZ-boekje voldoende helder is geschreven en geen nadere toelichting behoeft. Duidelijk wordt wel dat het ministerie van LNV achter de Rode Lijst staat en het voornemen heeft de Lijst als (een) uitgangspunt van beleidsmaatregelen te nemen. De meeste (maar niet alle) soorten van de Lijst zijn geclassificeerd als 'doelsoorten' (zie handboek

Das (foto: Pieter Eibers).

Steenmarter (foto: Arnoud B. van den Berg).

Bunzing (foto: Arnoud B. van den Berg).

Vleermuis (foto: Pieter Eibers).

gronden waar de soort voornamelijk voorkomt (de recente introductie in de Oostvaardersplassen is een uitzondering) is sprake van overpopulatie en moet worden bijgevoerd, op de plek waar de soort van nature thuishoort (rijkere bossen, uiterwaarden) worden ze niet toegelaten. Het op de Lijst zetten lost deze problematiek natuurlijk niet op.

De Rode Lijst noemt enkele soorten niet; de das (wel een 'doelgroepsoort') en de kleine marterachtigen (wezel, bunzing, hermelijn, steenmarter). Met de das en de steenmarter gaat het weliswaar beter dan pakweg twintig jaar geleden, maar het is de vraag of dat voor heel Nederland geldt. Bovendien blijven deze diersoorten kwetsbaar en is juist op beleidsniveau voortdurende waakzaamheid geboden de dieren te beschermen tegen de negatieve factoren zoals de aanleg van wegen, nieuwbouw en ruilverkaveling oude stijl. De kleine marterachtigen worden in de agrarische sector (en ook door jachttopzienaars) vaak gezien als

schadelijk of hinderlijk. Ik vrees dan ook dat menig wezel of bunzing slachtoffer is geworden van personen die, niet gehinderd door enige ecologische kennis, hun omgeving van deze 'schadelijke' soorten hebben ontdaan.

NIEUWE VELDGIDS EN ZOOGDIEREN- RAPPORT

Tevens werd de presentatie aangegrepen om een nieuwe veldgids te introduceren, welke is samengesteld door vier niet-professionele biologen. Het boek ziet er goed verzorgd uit. Er wordt uitgebreid aandacht gegeven aan de beschrijving van soorten, ecologie, leefwijze, verspreiding bedreiging en beheer, maar ook de beste manier om elke soort waar te nemen. Er zijn aparte sleutels voor determinatie van de soort aan de hand van kaakresten en schedels uit braakballen. De kracht van de gids ligt in de samenbundeling; wat voorheen uit verschillende gidsen gehaald moest worden is nu bijeengebracht in één gids. De illustraties van Peter Twisk verdienen een aparte vermelding. Bij enkele soorten zijn, in een handig kader, de kleurvarianties die bij de soort voorkomen aangegeven. De gids wordt uitgegeven door de KNNV-uitgeverij.

Het rapport Zoogdiermonitoring is een gecombineerde uitgave van de vzz en de Vleermuiswerkgroep Nederland. Evenals de gids zet het rapport aan tot het zelf doen van onderzoek en waarnemen. Het motto van de gecombineerde presentaties was dan ook 'Zoogdier-bescherming, je moet er wel wat voor doen'. Opmerkelijk was dat bij deze presentaties met geen woord gerept werd over jagers en WBE's. Wellicht dat deze groep, die zichzelf tot de kenners en waarnemers bij uitstek heeft uitgeroepen, zich tussen beschermers niet zo thuis voelt?

GERED VAN DE RIMMERT- METHODE!

Niko Koffeman

Op maandag 1 mei meldden Jeugdjournaal, Algemeen Dagblad, Telegraaf en diverse regionale dagbladen over de redding van 2 babyvosjes die Rita Stockmann en Paula

Bormans de dag daarvoor op touw zetten. Maar minstens zo interessant als het verhaal van de redding, is het achtergrondverhaal over de hetze die jagers bij voortduring voeren tegen vossen en de brute wijze waarop jagers babyvosjes menen te moeten ombrengen.

Linksboven: Concurrent van de beheerder....

....of gewoon op zoek naar de begraafplaats.

De 'schapenverslinder' gekooid.

(foto's: Ineke van den Abeele).

BABYVOSJES IN SUSTEREN

Op 2e paasdag 1994 vond Har Pluijmakers in het natuurgebied achter zijn woning drie doodgeslagen babyvosjes voor een vossenburcht. Hij maakte de vondst wereldkundig, hetgeen leidde tot een golf van publiciteit en daarop volgende verontwaardiging. Tijdens het debat 'Het dier in de politiek' spraken volksvertegenwoordigers van alle aanwezige politieke partijen zich uit voor een wettelijk verbod op het doden van babyvosjes. Ook was men het erover eens dat er een verbod moest komen op de vosseljacht in draag- en zoogtijd. In een uiterste poging die dreiging af te wenden gingen jagers tot de tegenaanval over. Een jager in Twente meldde in de regionale pers dat zorgvuldige bestudering van de krantefoto's hem geleerd had dat het hier niet om vosjes kon gaan, maar om jonge hondjes die vermoedelijk door Pluijmakers waren neergelegd! De Wildbeheereenheid Swentibold, die zich het meest aangevallen voelde, ontkende de vondst van de dode babyvosjes niet maar beschuldigde Har Pluijmakers ervan de vondst in scène te hebben gezet.

Bij monde van de jager P. Geurts, kwam het bericht dat de burcht onbewoond zou zijn, dat de waterstand in het gebied geen bewoning toeliet en dat Pluijmakers de boel geflest zou hebben om publicitaire redenen. Voor Stichting Kritisch Faunabeheer voldoende reden voor een kort geding wegens smaad, waarin rectificatie geëist werd. Natuurlijk werd die eis toegewezen. De jager moest naast rectificatie ook de kosten van het geding betalen, ter grootte van fl. 1.180,-.

DE HEKSENJACHT OP DE VOS

De gebeurtenissen in Susteren en de gerechtelijke uitspraak in de daaropvolgende smaadprocedure riepen bij een breed publiek de vraag op 'Wat hebben jagers eigenlijk tegen vossen?' Jagers laten geen gelegenheid onbenut om Indianenverhalen rond te strooien over de vos. De vos zou lepelaars van het nest roven, kippen en eenden bij boeren uitmoorden, de weidevogelstand bedreigen, schapen verslinden en

kinderen bedreigen met hondsdelheid of zelfs met een 'killerlintworm', die gezwollen veroorzaakt ter grootte van een voetbal die onvermijdelijk de dood ten gevolge hebben.

Beweringen die stuk voor stuk naar het rijk der fabelen verwezen kunnen worden. Maar jagers blijven doorgaan (vermoede) incidenten op te blazen tot astronomische omvang. Vorig jaar nog vertelde een zieke geest aan wie het maar wilde horen dat in New York 200.000 zwervers (!) aangevreten zouden zijn door vossen en dat grote aantallen dieren op een Noordhollandse kinderboerderij door vossen verslonden zouden zijn. Kinderen van de nabijgelegen mytyschool werden als slachtoffertjes van deze schanddaden opgevoerd.

Een anonieme melding repte van grafschennis door vossen. En ook bij het onderzoek naar de vermoorde kleuter Bo Morales werd de beschuldigende vinger gewezen naar de vos als 'lijkschennis'. Op 16 juli 1994 werd door een eerder genoemde gestoorde vossenhater met een aangevreten verwenteld schaap de voordeur ingeslagen van Harm Niesen, vice-voorzitter van SKF. Dit is slechts een greep uit de incidenten die zich voordoen in de hetze die tegen de vos gevoerd wordt.

Vrijwel altijd benadrukken jagers het algemeen belang van hun kruistocht tegen de vos. Zelden wordt er geklaagd

over het feit dat vossen konijnen en weleens een fazant eten en dus in dat opzicht concurrenten van de jagers zijn. Waarschijnlijk achten jagers die concurrentieoverwegingen een minder kansrijke legitimatie voor hun heksenjacht.

HOE HET ECHT ZIT MET DE VOS

Recent onderzoek van Maria Quist en Rob Bijlsma van de roofvogelwerkgroep, uitgevoerd in opdracht van Natuurmonumenten in het Fochteloërveen, toont aan dat het voedsel van de vos voornamelijk bestaat uit konijnen, muizen en natuurlijk aas, dode dieren in de natuur. En eerder wetenschappelijk onderzoek in combinatie met een door de overheid uitgevoerd vaccinatieprogramma had al aangetoond dat hondsdelheid uitstekend uit te bannen is zonder jacht. Sterker nog, jacht schiet bressen in gevaccineerde bufferzones in de grensstreek en zorgt ervoor dat bij het wegvallen van gezonde dieren, mogelijk zieke dieren van buitenaf worden aangetrokken om de opengevallen plaatsen in te nemen. Door intensieve bejaging is de gemiddelde leeftijd van vossen in Nederland niet meer dan 1,6 jaar. Van een evenwichtige populatie is allang geen sprake meer.

Hoewel de overheid zich enigszins terug lijkt te trekken uit het stimuleren van de heksenjacht - de vossenpremie

werd vorig jaar ingetrokken - is er nog altijd geen verbod op jacht in zoog- en draagtijd van de vossen. Nog altijd mogen jagers zogende moedervossen schieten en de welpjes in hun burcht laten verkommeren of de jongen doodslaan, als ze dat uitkomt. Ten tijde van de premiëring kwam het zelfs regelmatig voor dat jagers hoogzwangere vossen schoten, de dieren opensneden en de ongeboren welpjes eruit haalden om zo voor meerdere dieren premie te innen.

DE RIMMERT-METHODE

In ons land zijn hondengevechten al jaren verboden en kan het verdrinken van jonge katjes (terecht) tot gevangenisstraf leiden. En ondanks dat blijft het mogelijk dat hooggeplaatste landgenoten zich gepassioneerd en zonder gêne aan dergelijke dieronterende praktijken over kunnen geven, zonder dat iemand daar iets tegen doet. Neem professor doctor Rimmert van der Kooij, orthopedagoog aan de Rijksuniversiteit Groningen en als de 'professor in spijkerbroek' populair in zijn woonplaats. Lezers van 'De Nederlandse Jager' kunnen met grote regelmaat kennis nemen van zijn hartstochtelijke jachtbevindingen, die hij als columnist 'Rimmert' op schrift stelt. Het is jammer dat de KNJV niet wil dat de verhalen uit haar clubblad integraal door ons worden weergegeven,

*Door jagers
vermelde vossen-
burcht waarbij de
bomen net zo min
gespaard bleven als
de jonge vossen
(foto: Rob Busser).*

maar ik zal u bij wijze van vrije nieuwsgaring een beeld geven van het artikel 'Vossen in Oost-Groningen' dat prof. dr. Rimmert van der Kooij op 6 juli 1993 in De Nederlandse Jager publiceerde.

'In de afgelopen herfst hadden een paar vossen tijdens de verschillende drijfjachten in Oost-Groningen het tableau gesierd. Vreemd dat je ze vrijwel nooit betrapte terwijl ze joegen op buit... Vorig voorjaar waren we met een hondje een aantal malen burchten langs geweest, maar zonder succes. Het feu sacré werd kort geleden weer aangewakkerd toen één van de jonge jagers meldde bij Klein, de jagermeester, dat hij een vos in het licht van de koplampen had gehad. Het gebruikelijk Oostgronings samenspel tussen boeren en jagers leidde ook tot een melding van een belopen burcht. Samen vormden ze het signaal om de nodige gaveren bijeen te trommelen voor actie.'

Deze korte intro maakt een aantal zaken duidelijk. Er is geen sprake van enige overlast door vossen. Vossen worden nauwelijks gesignaleerd in het gebied en al helemaal niet betrapt bij het jagen op buit. Het blote feit dat er één vos gezien wordt en één belopen burcht getraceerd is, is voldoende reden voor het vormen van een doodseskader.

Rimmert vertelt te zweten als een 'old wief', wanneer hij de andere jagers ontmoet. Schoppen, geweren en een jack russell-terrier worden ingeladen en met drie auto's wordt richting Hamdijk gereden. Eerst wordt met behulp van drijvers en geweren een braakliggende akker nabij de burcht uitgekamd, tevergeefs.

Vervolgens wordt het aardhondje Laupi in de burcht gelaten en laat een kwartier lang niets van zich horen. 'Der mot wat gebeuren, zo'n hond krigen we nooit mear', mompelt jagermeester Klein. Met extra schoppen worden de pijpen van de burcht opengegraven. Na twee uur laat het hondje Laupi van zich horen.

'Laupi was nu meer dan twee uren bezig en hij wist van geen opgeven. Een snerpand gegil op minstens één meter diepte en successievelijk rapporteerde hij vijf jonge vossen, ieder zo'n veertig centimeter lang. Hiltjo lag onder in het gat en nam ze dankbaar in ontvangst. Maar Laupi wist van geen ophouden. Reintjemoer zou ook

aanwezig zijn. Ik werd met mijn kantoorhanden wat ontzien: "Doe holst schup nait goud vast, kanst beter pen vasthouden.'

Onze Reintjemoer was in hevige gevecht met Laupi. Ze had hem dwars over de neus in de bek en hij bloedde als een rund. Hiltjo zag nog geen aanleiding om het gevecht te onderbreken, want hij wist wat zijn hond aankon.

Uiteindelijk viel het verlossend schot.'

Uit kennelijke gêne verzuimt Rimmert van der Kooij ons te vertellen hoe de jonge vosjes aan hun eind komen, maar uit de literatuur blijkt dat er vijf methoden zijn:

- 1 Ze worden doodgebeten door de aardhond, wat hier kennelijk niet het geval was.
- 2 Ze worden doodgeschoten, wat niet gebruikelijk is omdat dat zonde is van de munitie.
- 3 Ze worden doodgeslagen met een schop.
- 4 Ze worden doodgeknuppeld.
- 5 Ze worden in een jutezak gedaan en doodgeslagen tegen een boom.

Hoewel onze orthopedagoog verzuimt ons mee te delen naar welke van deze soortgelijke dodingsmethoden zijn voorkeur uitgaat, mag u van mij aannemen dat het doen inslapen met een kalmerend spuitje niet tot de gebruikelijke jagersmethoden behoort. Op basis van zijn enthousiaste beschrijving van de Herodusjacht op babyvosjes, zou ik deze werkwijze willen samenvatten als de Rimmert-methode, omdat maar weinigen zo open voor dit soort brute moordpartijen zullen durven uitkomen. Hoewel Leida Honders er met haar jack russell Rusty Danger ook geen geheim van maakt in De Nederlandse Jager van maart 1994. Zij heeft haar hondje ruim een uur in een vosseshol met een vos laten vechten. De zenuwen gierden door haar keel, maar toch wilde zij haar hond bezig zien in gevecht met een vos. Het hondje belandde uiteindelijk bij de dokter maar na drie weken was er al niets meer te zien van de verwondingen, aldus Honders in het blad.

GERED VAN DE RIMMERT-METHODE

Op 25 april jl. komt bij SKF de melding binnen dat een landbouwer in Belling-

wolde nabij het jachtgebied van Rimmert van der Kooij, een nest jonge weesdieren heeft gevonden. Hij denkt aan beschermde steenmarters en besluit er drie zelf op te voeden en de overige naar het dierenasiel te brengen. Als hij er achter komt dat het niet om steenmarters gaat maar om jonge vosjes, besluit de landbouwer de drie welpjes onmiddellijk te doden.

Dit omdat vossen in de streek als 'schadelijk' te boek staan.

Omdat het asiel geen mogelijkheden ziet de overgebleven twee welpjes op een verantwoorde wijze op te voeden, komt SKF in actie om de diertjes tenminste te evacueren uit de gevarenzone rond Rimmert. De twee welpjes worden op 30 april opgehaald in Oost-Groningen en naar Renkum gebracht. Na aan de pers getoond te zijn, worden de dieren nog diezelfde dag door Paula Bormans overgebracht naar een geheim schuiladres, waar ze onder deskundige begeleiding bij een revaliderende pleegmoedervos worden ondergebracht en geresocialiseerd. Vervolgens zullen de dieren worden uitgezet in een jachtvrij natuurgebied. Alsof ze uit een 'uitgemaaid nest' komen zullen wij maar zeggen tot de fazantenjagers die dit lezen.

VOS BESCHERMT VOS

GroenLinks kamerlid Marijke Vos heeft kamervragen gesteld over de bejaging van vossen in de zoogtijd. Met ons is zij van mening dat ook vossen recht hebben op een 'schoontijd', net zoals in Vlaanderen. Elke moeder moet zich voor kunnen stellen hoe gruwelijk het is dat een kraamkamer wordt overvallen met honden, schoppen en geweren. Jagers scheppen een genoeg in het organiseren van dit soort equivalenten van hondengevechten en het vermoorden van zuigelingen. De kamervragen werden helaas niet gehonoreerd door Van Aartsen. Volgens Drs P. Soons, beleidsmedewerker jachtaangelegenheden op het ministerie van LNV, komt dit door de enorme druk die de jagers op de minister uitoefenen. Het toont andermaal de noodzaak aan, van een sterke pressie op de Nederlandse politiek om in het wild levende dieren werkelijke bescherming te bieden.

Het gemeentebestuur van

Nijmegen betreft al jaren een

duidelijk standpunt over

jacht en natuurbeheer (zie

ook Argus nummer 2, 1993).

De Jachtwet is in deze

gemeente niet langer meer de

basis voor beleid als het over

verpachtingen van

jachtgronden gaat. Een

verantwoord beheer dient het

uitgangspunt te zijn en

daarin past volgens deze

gemeente zeker geen

plezierjacht of jacht waarbij

het 'oogsten' het

uitgangspunt is. Met deze

stellingname is men nu in

aanvaring gekomen met een

Jagersvereniging die daar een

heel andere mening over

heeft. Het verschil van

mening is zo hoog opgelopen

dat de jagers vereniging

afziet van jachtrechten in

het natuurgebied

Heumensoord.

*Jagers zien af (foto:
Jan van Dieren).*

JAGERS KIEZEN VOOR PLEZIER EN NIET VOOR BEHEER

JAGERSVERENIGING ZIET AF VAN JACHTRECHTEN

Ton Ebben

AFZIEN

Afzien van jachtrechten na twee jaar onderhandelen, de Jagersvereniging Wildbeheer Nijmegen-Heumen presteerde dit.

De wildbeheereenheid zag af van beheer -toch de primaire doelstelling zou je zo van de naam denken- omdat men het jagen voor het oogsten en het plezier belangrijker vond.

Nijmegen en de Jagersvereniging spraken al geruime tijd over de jachtrechten in het natuurgebied Heumensoord en uiteindelijk stemde de Jagersvereniging in met beheerjacht in dit gebied. Met andere woorden Jacht werd toegestaan voor zoverre dat voor een verantwoord beheer noodzakelijk zou zijn. Ook milieu-organisaties zouden daar over mee moeten kunnen praten.

Dat deze discussie niet eenvoudig is vertelde in 1993 de toenmalige wethouder Wijnia al.

'Jagers stellen jacht voorop en milieu-organisaties natuurbehoud en natuurontwikkeling, dit zijn strijdige uitgangspunten', aldus Wijnia. Beschermen en vernietigen bleken inderdaad moeilijk te verenigen.

Wijnia heeft gelijk gekregen, want het

gemeentebestuur van Nijmegen heeft vastgehouden aan het standpunt dat plezier- en oogstjacht niet meer van deze tijd zijn. Het kan een maatregel zijn die je bij gebrek aan beter moet inzetten voor het beheer, maar anders niet.

BEHEER

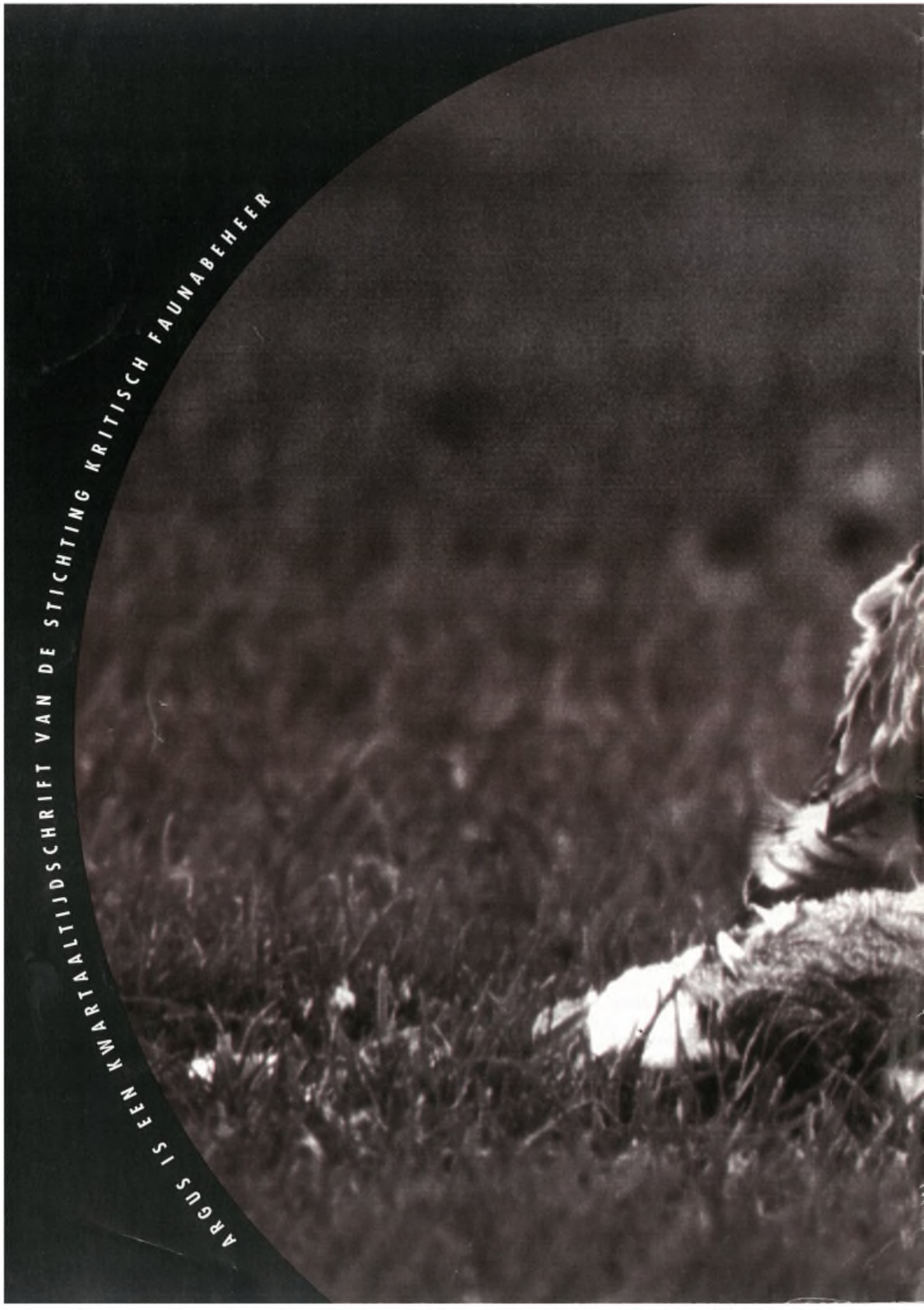
Beheer in het natuurgebied Heumensoord mocht van Nijmegen en men verbond daar de voorwaarde aan dat de Jagersvereniging ook in andere belangrijke natuurgebieden in de regio waar de gemeente geen zeggenschap over had van de plezierjacht zou afzien. Dit 'speeltje' lieten de jagers zich niet afpakken. Ze heten dan wel wildbeheereenheid, maar het plezier in het doden van dieren vonden ze blijkbaar toch belangrijker dan dat zogenaamde beheer. Beheer is mooi, maar dan alleen als dekmantel om te kunnen schieten op levende wezens.

Vanuit een dergelijk optiek liet men het verantwoord faunabeheer, dat de gemeente Nijmegen voorstaat, voor wat het is en men koos voor de plezierjacht met als consequentie dat men afzag van de jachtrechten in het natuurgebied Heumensoord.

Het verdient zonder meer veel waardering dat de gemeente Nijmegen de uitgangspunten voor een verantwoord faunabeheer niet alleen op haar eigendommen wenst toe te passen. Het is ook logisch omdat dieren zich veelal verplaatsen en het niet schieten op perceel A en wel op perceel B geen of weinig effecten heeft vanuit het oogpunt van een verantwoord faunabeheer. Met een opstelling zoals de gemeente Nijmegen die heeft kunnen we misschien de teloorgang van de soorten positief ombuigen.

De lokale overheden schijnen dit beter te beseffen dan onze wetgever, die plezier- en oogstjacht nog steeds toelaatbaar vindt.

ARGUS IS EEN KWARTALTIJDSCHRIFT VAN DE STICHTING KRITISCH FAUNABEHEER